

Spis treści

Wstęp	7
-------------	---

Rozdział I – Historia wsi

Środowisko geograficzne. Nazewnictwo	15
1. Środowisko geograficzne	15
2. Nazewnictwo	16
Kotulin	17
Kotulinek	19
Nakło, Skały	20
Proboszczowice, Balcarzowice	21
Szkłarnia	22
3. Ślady przedlokacyjne	23
Lokacja na prawie niemieckim	27
Kotulin a podziały księstwa opolskiego	29
Pierwsi właściciele Kotulina	30
1. Kottulinscy	30
Górnośląska linia szlachecka	33
Baronowska linia dolnośląska z Jelczy	34
Linia szlachecka z Jelczy	34
Linia baronowska z Jelczy i Dobromierza	34
Czeska linia baronowska i hrabiowska	34
Linia szlachecka i baronowska morawsko-opawska z Krzyżkowic	35
2. Wrochemowie	35
3. Mokrcy	36
4. Pozostali właściciele do 1648 roku	37
Panowie toszeccy (1648–1890)	39
1. Colonna	39
2. Peterswaldski	40
3. Kottulinski	40
4. Posadowski	41
5. Eichendorff	41
6. Gaszyn	42
7. Guradze	43

Za Fürsta ze Sławięcic – Hohenlohe	45
W dobie faszyzmu	47
1. Zmiany we wsi	47
2. Der Reichsarbeitsdienst ist Ehrendienst am Deutschen Volk	50
3. Wojna w Europie, a w Kotulinie	53
4. Czas niewoli – przymusowe roboty i wysiedlenia	55
Początki polskiej administracji w powiecie gliwickim	58

Rozdział II – Piętno wojny

Wojny husyckie i jej skutki	61
Wojna trzydziestoletnia	63
Konflikty na przełomie XVIII–XIX wieku	65
I wojna światowa	68
Powstania śląskie	75
II wojna światowa	80

Rozdział III – Przemiany społeczno-gospodarcze

Rozwój społeczny wsi	91
Kłęski elementarne przyczyną emigracji	98
„Szukając Eldorado”	101
Rozwój gospodarczy Kotulina	104
1. Kotulin Wielki	106
2. Kotulin Mały	109
3. Skały	110
4. Gorzelnia	111
5. Huta szkła	112
6. Huta żelaza	113

W chłopskiej zagrodzie – wygląd wsi	117
Zwyczaje doroczne	122
1. Zwyczaje i obrzędy jesienno-zimowe	123
Szkubki	123
Św. Marcin w Balcarzowicach	123
Adwent, czyli początek roku kościelnego	124
Barbórka	126
Święty Mikołaj – czas prezentów	127

Świętej Łucji.....	128
Wigilia i Boże Narodzenie	128
Kolęda	133
Sylwester i Nowy Rok.....	134
Święto Trzech Króli	134
„Śląski mięsopust”	135
Wodzenie niedźwiedzia w Proboszczowicach	135
2. Zwyczaje i obrzędy wiosenno-letnie	137
Marzanna i gaik	137
Popielec. Wielki Post	139
Od Niedzieli Palmowej do Wielkanocy	140
Wielkanoc	145
Poniedziałek Wielkanocny.....	145
Św. Marka.....	146
Majowe święto	148
Boże Ciało	148
Święty Urban	149
Święto Matki Boskiej Zielnej	150
Dożynki.....	151
Odpust parafialny.....	152

Rozdział IV – Instytucje życia publicznego

Życie religijne wsi	157
1. Założenie parafii.....	157
2. Księga uposażeń biskupstwa wrocławskiego	158
3. Kościoły i proboszczowie.....	160
4. Registrum denari St. Petri.	163
5. Cuius regio eius religio – epizod protestancki	164
6. Z najnowszej historii parafii.....	165
Kalendarium budowy kaplicy na podstawie balcarzowickiej kroniki	168
7. Legendowa topografia krzyży i kapliczek	172
8. Krzyż jako symbol religijny.....	172
9. Kapliczki – małe obiekty sakralne	173
10. Krzyże przydrożne oraz kapliczki w Kotulinie i okolicy.....	174
Oświata	184
1. Dzieje szkolnictwa parafialnego	184
Program nauczania	186
Wagarowanie – problem z frekwencją	188
Uposażenie szkół	189

2. Szkoła katolicka w Kotulinie Wielkim	190
Powstanie szkoły	190
Nauczyciele	191
Uczniowie	198
3. Odłączenie się Ligoty Toszeckiej i Proboszczowic	199
4. Kotulin Mały	200
5. Inne placówki oświatowe	201
6. Powojenna historia szkoły	201
Obiekty publiczne	206
1. Ochotnicza Straż Pożarna	206
2. Żandarm wiejski	209
3. Agentura poczty	210
Stowarzyszenia	212
1. Organizacja sportowa	212
2. Związek Weteranów	212
3. Chór i orkiestra dęta	213

Rozdział V – Opowieści wspomnieniowe oraz podania

Wstęp	219
Opowieści wspomnieniowe	222
1. Ulica o. Henryka Henkla	222
2. Teraka hon antsika i Kristy: avia re hitsaoka azy (Narodził się Chrystus: chodźmy, pokłońmy się Jemu)	226
3. Historia sklepu w centrum wsi	229
4. Historia folwarku o nazwie „Majątek Laury”	230
5. Folwark Nowina	232
6. Bliziec	233
7. Jak jo bajtłym boł... ..	234
8. Bociany w Kotulinie	235
Historie rodzinne	237
1. Michał Rak – <i>Dzieje mojej rodziny</i>	237
2. Nikola Wilczek – <i>Historia rodziny</i>	238
3. Nikodem Langer – <i>Historia mojej rodziny</i>	239
4. Historia rodziny i sklepu „U Kulika”	240
5. Karolina Koprek – <i>Korzenie mojej rodziny</i>	242
6. Patrycja Kulik – <i>Historia mojej rodziny</i>	244

7. Rodzina Grochlów i Bienków w latach 1920–1947	246
8. <i>Rodzina jest w życiu oparciem, czymś co chroni, co daje siłę</i>	250
9. Adolf Brudes.....	255
Prace konkursowe	256
1. „Mój szkolny kolega z misji”	256
2. Sklep „U Kostonia” – muzeum naszej wsi	260
3. Sklep u Kostonia.....	261
4. Historia mojego domu.....	262
5. Opowiadanie o maku	265
6. Skały	267
7. Kotulińskie folwarki.....	268
8. Haderłok.....	269
9. Spominki u Ołmy.....	270
10. Trudności moji ołmy na Śląsku.....	271
11. Tromba w Kotulinie – 15 VIII 2008 rok.....	273
12. Gospodarstwa moich ołmów	274
13. Świnyta Bożego Narodzenia.....	276
14. Ferie	277
15. Zmierzył gospodarz	278
16. Skond wele Kotulina Proboszczowice?	279
Podania.....	281
Kotulin w fotografii.....	305
Słownik wyrazów gwarowych	334
Wykaz skrótów	338
Bibliografia	340